

Ese de dóne ori in septemana: Joi-a si Duminec'a.	
Pretiuu de prenumeratiune:	
pro annu intregu	6 fl. v. a.
" diuinitate de annu	3 fl. v. a.
" patriariu de annu	1 fl. 50 cr.
Pentru Romani'a si strainetate:	
pro annu intregu	9 fl. v. a.
" diuinitate de annu	4 fl. 50 cr.

LUMINA.

Fóia bisericesca, scolastica, literaria si economica.

Correspondintiele si banii de prenumeratiune se se adreseze de a dreptulu: Redactiunei „Lumina“ in Aradu, cancelari'a episcopésca. Pentru publicatiunile de trei ori, ce contienu cam 150 de cuvinte (spatiu de 20 sime garmond) taes'a e 3 fl.; pana la 220 de cuvinte 4 fl. Gra mai sus 5 fl., intielegendu-se intr' aceste sume si timbrulu. — Pretiuu publicatiuniloru se se anticipe.

Organu oficiale alu eparchiei romane gr. or. aradane.

Eveneminte mai nóue in ierarchi'a bisericeii nóstre.

Evenimentele ce s'au urmatu in biserica nóstra ortodoxa de doi ani incóci sunt de mare insemnatate pentru viéti'a sinodala in care traimu.

In tótna fuse anulu de candu congresulu metropoliei nóstre, in scaunulu metropolitanu veduvitu prin mórttea archiepiscopului si metropolitulu Siaguna, alésa pre Preasanti'a Sa Episcopulu atunci alu diecesei Aradului, Procopiu Ivacicoviciu.

Totu in acea tótna se intruní apoi si sinodulu eparchiei aradane, pentru alegerea de episcopu in locul Preasantie Sale, Ivacicoviciu.

In acestu sinodu maioritaea voturiloru obtienú Preasanti'a Sa actualulu episcopu alu nostru Mironu Romanulu, atunci archimandritu si vicariu episcopescu la consistoriulu coordinatu alu Oradii-mari, carele in dignitatea episcopala legalminte fú intaritu de catra Maiestatea Sa Imperatulu in 7 Decembre st. n. 1873.

Evenimentele ce se ivira anulu acest'a in ierarchi'a serbésca au avutu incurgere decidiatória si asupra organismulu nostru bisericescu. Conflictulu escatu intre Congresulu serbescu din Carloveciu si guvernulu tierii, din caus'a alegerei de patriarhu, avú de urmare, cá acelu congresu pentru salvarea intereseloru bisericeii reclamá ajutorulu ierarchiei romane ortodoxe, alegendu de patriarhu pre metropolitulu romanu de Sibiu, Procopiu Ivacicoviciu, barbatu, care se bucura de o reputatiune frumósa atátu la guvernulu cátu si la poporulu serbescu. Astfelu scaunulu metropolitanu de Sibiu érasu remase vacantu.

Ingrigirile ierarchiei romane pentru alegerea de metropolitulu acum dupa patianiele serbiloru, erau cu multu mai mari ca la cea d'intaia alegere. Cu tóte aceste congresulu nostru electoralu dela 1 Novembre s. t. n. a. e. nici pelanga cea mare precautiune nu potú evita conflictulu cu guvernulu tierii! Celu d'intaia alesu, Parintele Episcopu Popasu fu respinsu ér congresulu indrumatu la noua alegere.

In o pusetiune atátu de critica pentru autonomi'a bisericeii nóstre privirile barbatiloru interesati de sórtea bisericeii erau indreptate asupra Episcopulu Mironu Romanulu, carele desi nu plinise inca nici anulu in calitate de Episcopu, prin intieptiunea si tactic'a sa sciú castigá simpatieles tuturor'a, chiar si acelor'a cari la naintarea sa de episcopu s'au pronunsiatu contra. Bucurandu-se astfelu Parintele Episcopu Mironu de increderea generala, congresulu nostru nationalu in 3 decembre s. t. n. a. e. lu-chiamá se ocupe tronulu marelui archiereu Andreiu, alegandulu de metropolitulu cu maioritaea absoluta de voturi!

Aprobarea acestei nóue alegeri din partea Maiestatiei Sale Imperatulu se fece in 12 decembre nou, ér in 15 dec. n. nou alesulu metropolitulu depuse si preserisulu juramentu de fidelitate catra Maiestatea Sa, si asia dupa unu anu si cincii dile dela intarirea de Episcopu a Prea-

santitulu Domnu Mironu, ilu vedemu inaintatu si chiar intaritu in o alta demnitate mai inalta, ilu vedemu astadi archiepiscopu si metropolitulu alu Romaniloru ortodoxi din Ungari'a si Transilvani'a!

Intaritu in acésta demnitate mare, Inaltu Preasantulu domnu archiepiscopu si metropolitulu Mironu Romanulu, ca atare, pentru prima data intrandu pe teritoriulu provinciei sale metropolitane la 5 decembre vechiu, cu ocasiunea reintornarei dela Budapesta — la gar'a calei ferate in Aradu fú asteptatu si intimpinatu de tóta inteliginti'a romana din locu, si cáti-va din provincia, unde Inaltulu demnitiariu coborindu din cupeu intre strigari de „se traiésca“ — in numele tuturor'a lu-bineventá in termini alesi parintele asesoru consistorialu Ioanu Russu, accentuandu de o parte bucuri'a ce simtu eparchiitii aradani pentru inaintatea Inaltu Preasantie Sale la demnitatea de archiepiscopu si metropolitulu, ér de alta parte durerea ce simtu acesti eparchiiti, candu dupa unu restimpu atátu de scurtu se vedu despartindu-se de archipastoriulu loru iubitulu. La aceste cuvinte de bineventare noulu archiepiscopu si metropolitulu sprimandu-si complacerea pentru simpatieles si bucuri'a ce fii se-i sufletesci i-le manifestéza cu asta ocasiune, accentuadia, cá in dignitatea acésta nóua, prin care i-s'a largitu numai terenulu de activitate — se va interesá si mai multu de binele si prosperarea clerulu si a poporulu credintiosu din provinci'a metropolitana.

Dupa acestu respunsu urmatu de „se traiésca“ din partea publiculu, Inaltulu demnitiariu suindu in careta ajunse la resiedinti'a episcopésca unde ilu asteptá in corpore tinerimea teologica si preparandiala. Aici in numele tinerimei l'a salutatu clericulu de anulu alu III-le, Cornea; ér Inaltu Preasanti'a Sa archiepiscopulu si metropolitulu manifestandu interesarea ce purerea a avutu si are pentru sucrescinti'a clerulu, parintesce ii-a svatuitu si li-a recomendatu zelulu si studiuu continuu, pentrucá in chipulu acést'a numai vor potea corespunde misiunei la care se pregatescu.

Mai este inca de a se sevirsi o tieremonia preserisa in statutulu organicu — instalarea, si cu acést'a actulu alegerei va fi incheiatu cu tóte formalitatile. Instalarea noulu archiepiscopu si metropolitulu, precum scimú, se va tienea duminec'a viitória in Sibiu, apoi, unu „remasu bunu“ adresandu eparchiitoru aradani, turmei sale de mai nainte, va merge unde l'a chiamatu vócea poporulu, ca se guvernedie biserica ortodoxa romana, din partile Ungariei, Ardélului si ale Bánatulu! Dee ceriulu, ca acésta guvernare intru folosulu bisericeii si fericirea poporulu se tienea la indelungati ani!

Si acum este rondulu diecesei aradane, respective a consistoriulu diecesanu. Prin alegerea Episcopulu nostru de metropolitulu, eparchi'a aradului remasa forá Episcopu. In unele parti se manifesta dorinti'a ca alegerea de episcopu diecesanu se se amane pana la sesiunea ordinaria

sinodala — contra statutului organicu, si acést'a numai din consideratiuni financiare. Credem in sa că consistoriulu plenariu, se va convocá cātu de ingraba, si va face in privint'a acést'a dispușetiunile cele mai favorit'orie si salutarie. Nu ar fi consultu ca din unele consideratiuni secundarie sè se faca abatere dela statutulu organicu.

Probu.

Adres'a Congresului electorale,
catra Preasanti'a Sa Episcopulu Caransebesiului, Ioanu Popasu.

Preasanti'a Ta!

Devenindu scaunulu arhiepiscopescu si metropolitanu in vacantia, congresulu nostru nationale bisericescu gr. or. avendu in drépta consideratiune multele merite ale Preasantie Tale, secerate pe terenulu bisericescu si celu scolaru, si-a pusu increderea in Preasanti'a Ta si te-a destinsu cu votulu seu inaintandu-te la demnitatea cea mai inalta a bisericeii nóstre: pe scaunulu arhiepiscopale si metropolitanu.

Durere in sa, că Coron'a la propunerea Escelentiei Sale a Domnului ministru regiu alu Ungariei de culte si invetiamentu publicu, cu resolutiunea Sa Prea Inalta, emanata cu datulu 19 Novembre a. e. si numerulu pres. 1688, s'a induratu a nu intari acelu votu, si ne a inviatu la o noua alegere, de care durere Congresulu nostru a si datu espresia in conclusulu de resolutiune, ce s'a luat asupra Prea Inaltei Resolutiuni mentionate, enunsiandu totdeodata in majoritatea voturilor, că la Prea Inalt'a invitare va purcede, la o noua alegere de arhiepiscopu si metropolitu.

Despre ce pre Preasanti'a Ta din motivulu, că actualminte lipsesci dela siedintiele nóstre congresuali, inca te incunoseintiamu, spre șire si acomodare.

Dar totdeodata candu Congresulu nostru cu loialitatea sa traditionala, ce o a ereditu pentru Inaltulu Tro-nu si Dinastia, si la respectulu legeri, se afla necesitatu a trece la indegetat'a noua alegere, totu atunci, in unanimitatea voturilor sale, vine a-si renoi simpatiele sale, afidandu pre Preasanti'a Ta despre sincer'a stima si reverintia a Nóstra si de aci in colo, pe cātu timplu Preasanti'a Ta, ca si in trecutu, vei fi adeveratulu archipastoriu intru aperarea si promovarea intereselor bisericeii si invetiamentulu nostru natiunalu.

Aceste cuvinte de devotiune congresulu nostru cu atātu mai vertosu se afla indemnatu a Ti-le adresá, cu cātu Prea Inaltulu Rescriptu, alterandu actulu nostru de alegere, totdeodata nu ni face cunoscuta nici o cauza, care ar pretinde slabirea alipirei si stimei nóstre catra Preasanti'a Ta. —

Biografi'a lui Georgiu Brancoviciu, Contele si Despotulu, si despre maritele fapte ale lui.

(Fratele Metropolitulu Sav'a Brancoviciu, si Istoriceulu Serbiloru.)

(Urmare)

Dar nici la acést'a puternicá rugaminte n'au fostu aplecati a eliberá pre Despotulu, si caus'a cea mai de capetenie a fostu man'a Cesarelui, candu a auditu, că érași a devenitu in manile turciloru Belgradulu serbescu cu cetatile din pregiuru si cu tota tiér'a serbéscá; despre ce s'a si facutu svatu si ingrigire, cum s'ar potea luá cele pierdute érași din manile vrajmasiloru, punenduse la o parte tóte celelalte afaceri.

Dupa unu mare si grozavu cutremuru de pamentu (pre langa cele suferite dela turci) care s'a intemplatu atunci in timplu de iérna la Vien'a (ce Despotulu socotea a fi de sus pentru eli-

berarea sa) a treia di a venitu vestitoriu la Despotulu spunendu-i, că natiunea pregatesce trimisi la curtea Cesara, si cu contielegerea Despotulu despre diverse trebi ale sale, precum si despre eliberarea lui voru substerne Maiestatii Sale suplic'a sa. De acést'a scire nu pucinu s'a mangaiatu si s'a imbucuratu Despotulu sperandu pe doplinu, că se va dimita la lacrimile natiunei. Curundu dupa aceea au si ajunsu trimisii si anume: iubitorulu de Ddieu, parintele Isaia Diacoviciu, Episcopulu Ienopoliei si nobilulu barbatu Adamu Feldvari, locuitoriu in Comornu, placutu lui Ddieu si ómeniloru. Atunci s'a concesu acestor'a si celoru ce au fostu cu densii a se vedé cu Despotulu (cáci mai nainte desi amblau pentru demissionarea lui, totusi nu éra iertatu a se vedé cu elu) carui au predatu si epistóla dela preafericitulu patriarchu Arseniu Cernoviciu, in carea fericirea sa mangaiandu pre Despotulu lu-indémna la rabd're, dicendu intr'altele si aceste: érași te rogu nu desperá; cáci acést'a este cercare dela Ddieu, ca prin rebdare se-ti impletesci cunun'a; cáci cu truda se castiga totu lucrulu. Stramosiulu teu fiindu in capital'a imperatésca in exiliu, amintindu cuvintele lui Cristosu se mangaiá pre sine graindu: Rabda Stefane, intru rebdarea vóstra veti dobandi sufletele vóstre, a disu Domnulu. Si altele multe astfela scriindu face fine epistólei.

Trimisii contielegenduse cu Despotulu au substernutu in scrisu suplic'a sa curtii si dupa multa urgintia si obositóre rugari, abia s'au invrednicitu a capatá respunsu pe limb'a latina (in cātu se atinge de Brancoviciu) de acestu cuprinsu:

Despre arestarea lui Georgiu Brancoviciu, nefind inca cunoscuta caus'a arestarii lui, a-lu dimita nu potemu; inse cātu mai curundu vomu binevoi despre acést'a si atunci vi se va dá deplinu respunsu.

Acest'a este respunsulu la care se provóca Despotulu in punctulu alu 11 alu supliciei sale celei in limb'a latina scrisa, si asia trimisii au substernutu rugamintea mai nainte de ce a substernutu Despotulu pe a sa. A Despotulu s'a substernutu candu éra mai de trei ani arestatu, ér respunsulu la a trimisiloru a urmatu in 24 Martiu 1691, pe candu éra Despotulu inchisu de unu anu si cincii luni.

Ne succedandu in modulu acest'a eliberarea Despotulu, érași la finea anulu 1692, trimisii slavenoserbi, carii au fostu mai nainte, Isaia Diacoviciu, Episcopulu Ienopoliei, colonelulu Ioanu Monasterlia (acést'a in urmarea concessiunei imperatésca a fostu alesu de vice duce alu ostiloru serbesci) si cu colonelulu Rupiciu, barbatu cu curagiu si deprinsu la resboiu, venindu au datu cu manile sale suplic'a sa Imperatulu dupa acea din veacu abia audit'a batalia de langa Slancamenu in Sirmiu, pe loculu ce se chiama Mihalevatiu, unde a peritu si insusi marele Veziru dinpreuna cu 16000 turci, si óstea serbéscá rapindu din manile barbariloru 36 stéguri, prin trimisii sei le au transpusu si predatu Maiestatii Sale. Suplic'a loru e acést'a:

Atotprealuminate s. c. l.

Inca inainte de aceste amu pusu inaintea Maiestatii Vóstre curatulu adeveru, cumca prinu Simeonu Remingen si Kindsberg residentii Maiestatii Vóstre in Constantinopole, midilocindu Pannaiotu, talmaciulu turcescu, ni s'a apromisiu cea de demultu si vechi'a nóstra volnicia (in carea amu vietuitu inainte de năpădirea turcésca) si despre acést'a a nóstra volnicia amu fostu incunoscintiati si incredintiati cu privilegiile Maiestatii Vóstre sub asia conditiune, déca vomu apucá armele in contra comunulu vrasmasiu alu crestinatatii, dupa cum dela Sacratissim'a Maies-tate a Vóstra spre implinirea trebei acesteia si spre indemnarea poporulu crestinescu resariteanu care gemea sub barbari, Contelului Georgiu Brancoviciu, Despotulu nostru alesu de noi inca sub stapanirea turcésca, unele gratiöse scrisori si ordinatiuni pentru publicare in tierile resaritene au fostu concediute si la noi trimise. Déca tóte aceste cereri si porunci ale Maiestatii Vóstre disulu Brancoviciu cu cea mai buna fidelitate le-a implinitu si in tóte partile crestine resaritene cu buna intieptiune le-a publicatu si pre poporulu crestinu care gemea sub jugulu furcescu la bucurós'a primire a gratiei Maiestatii Vóstre cu singurintia l'a indemnatu si numai ordinea si porunc'a dela beliducii Maiestatii Vóstre de a face atacare asupra turciloru a acceptatu: nu scimiu inse cu acui uneltire séu vicléná denuntiari amintitulu Despotu Georgiu este inchisu, si care e caus'a retinerii lui, cātu trece éta timplulu de trei ani do candu e luat in arestu si in asia temnitia intunecata si plina de putóre petrece, cātu si de pretuiit'a sanetate se lipsesce. Inainte de unu anu amu îndreptatu pre tremisii nostrii la Sacratissim'a Maies-tate a Vóstra pentru ispravirea trebiloru. Despotulu si pentru eliberarea lui, dar desierti cu suspinare si intristare plangerósa, fora de tóta mangaierea s'au reintornatu. Pentru acea, dupa deschiararea respunsulu

la anteia rugare si cerere a poporului cumca încatu mai curundu se va cugetă despre eliberarea lui, fiinduse resboiulu cu turcii, ce fora indoiala acum pôte se fia, rugandune a privi cu grătia mai vertosu la ale nōstre merite, cā amu apucatu fora de tōta plat'a armele mai multi de 9000 barbati si amu datu ajutoriu; cu buna credintia amu facutu atacu asupra turciloru si in acea lovire sangerōsa abia de sute ani audita, in tienuturile dela. Slancamenu facuta, duoadieci-si-siepte stēguri amu rapitu din manile barbare, care dupa norocōs'a fine a bataliei le amu incredintiatu prealuminatului Duce de Baadenu. — Si fiinduse batalia acea, la Mihaliievatiu, trei sute serbi, trecendū riulu Sava, acolo au inchisu calea turciloru celoru ce fugeau si au luatū dela ii tōta hran'a de resboiu si tōte armele; intielegendu acēst'a Arnaut Mahmetu Pasia, cu optu sute din ostile sale, langa Palanca, intre Parathilu si riulu Morava a atacatu pre acei trei sute serbi, in sa acesti serbi pre toti ii-au ucisu, pucini dintre ii cu rusine fugindu. Si rapindu ai nostrūi din manile lorū 9 stēguri, le depunemu cu tōta umilintia aici la picioarele Augustissimei Maiestatii Vōstre si necrutandū viētū si sangele nostru in contra comunulu vrasmasiu, ne apromitemu in buna sperantia, cumca gratiosu se va iertā si se va eliberā arestatulu Despotu alu nostru, barbatulu nici cu una necredintia petatu, nici venatu. Si precum poporulu nostru care se afla sub ocrotirea Maiestatii Vōstre, prin eliberarea Despotulu va fi fōrte mangaiatu: asia si cei ce au remasu sub stapanirea turcēsa se voru aduce la credintia catra Maiestatea Vōstra, ce va fi spre impucinarea puterei turcēsi. Asia totu poporulu serbescu, care victiuesce sub scutul Maiestatii Vōstre in cea mai profunda umilintia suplica, face rugaminte si solicitēza.

Fiindu predata acēst'a rugaminte acceptau in mare sperantia respunsu gratiosu pentru atātea nalte si crunte merite, in sa dupa indelungata acceptare s'a tramisu trēb'a din Cabinetu in Consiliulu de resboiu, de acolo la Feldmaresialulu Ludovicu de Baadenu, dupa acea ērasi in Cabinetu, dar si de aci in comunulu consiliu alu organisarii de tiēra. Si dupa acceptare de multu timpu — in fine s'a estradatu Decretulu imperatescu de acēsta putere:

Destinatiloru trimisi in numele poporulu si ōstei serbēsi cu acēst'a gratiosu se face cunoscutu, cumca solicitarea vōstra pentru demissionarea lui Georgiu Brancovicu este primita cu *milostivire*, a carui cauza, fiindu Maiestatea Sa impededatu cu diverse afari comune, s'a prolongatu pana in timpulu presinte, in sa indata ce voru concede impededariile acele, se va demandā mai departe a se cercā si pe deplin a se fini. Si ca publice sē se dovedēsa, cā midilicirea poporulu serbescu are locu la Maiestatea Sa, s'a poruncitu a-lu scōte pre disulu Despotu in locu mai curatū si-alu tienē numai sub custodia cetatienēsa. Si pentru nutrimentu a se provedē prin camer'a Vistieriei de curte. Inca se mai concede lui a se preambli pentru folosirea aerulu prospetu. In Viena 19 Aprilie 1692 c. n. (L. S.)

Pre langa decretulu acēst'a s'a mai emisu altu decretu imperatescu la Camera Vistieriei astfelu: Noi amu binevoitu prēgratiosu a ordinā, ca Despotulu serbescu Georgiu Brancovicu pentru nutrimentulu seu sē se dee dela inceputulu lui Maiu curinte, nainte, la unu eurtu cāte 240 fl. pana la alta renduiala. In Lucsenburgu 6 Maiu 1692. (L. S.)

Nimicu au ispravitu mai multu trimisii cu solicitarea sa cea cu mare silintia. Trēb'a lui Brancovicu a urmatu dupa decretulu imperatescu de mai susu, ca Despotulu se fie scosu in locu mai curatu si se fie strajuitu numai de custodia cetatienēsa. Asia fiindu scosu din hospitalu a fostu straportatu intr'o casa din Viena numita „*Ursulu de auru*,” dar custodia imperatēsa nu s'a indepartatu dela densulu. Dreptu acea poporulu slavenoserbescu compatimindu cu durere de retieperca Despotulu seu, la finea anulū 1693 prin trimisii sei dupa renduial'a lui Ioanu Dimitrieviciu dela Belgradulu serbescu, care a fostu Colonelu la Despotulu, ērasi cu manile sale au datu Maiestatii Sale suplica fōrte insemnata cu fundate dovedi si cu enumerarea multoru merite ale sale, precum urmeadia:

Augustissime s. c. l.

Precum pentru prēgratiosulu alu Maiestatii Vōstre Cesaro-Rogesci prin Consiliulu de resboiu alu curtii in 2 Aprilie emisulu manifestu, cu care pregratiosu ne intariti in privilegiile nōstre si de indatinat'a datia a tierii si de alte asemene greotati ne proclamatū liberi, cele mai umilite multiamiri le inaltiamu cu apromissionu in timpulu presinte, cā nu vomu crutiā tōta tari'a si tōta puterea dinpreuna cu avuti'a nōstra a le storce intru comunulu folosu, si a face resboiu cu curagiu si cu barbatia in contra turculu vrasmasiu alu numelu crestinescu, pentru santele altare si jertfelnice, ba suntamu gat'a a varsā sangele cu viētū a

pentru petrecerea liniscita si pacinica a crostinatati si a Sacratissimei Maiestatii Vōstre Cesaro-Rogesci: asia la acea Sacratissima Maiestate Cesara Rogēsa a Vōstra cu umilitu rugatōre mani si cu genunchii plecati ērasi alergamu, repetindu cu tōta umilintia cersitōrele rugaminte ale nōstre dupa intielesulu suplicei celei de mai nainte de sub B. si deodata propunemu pentru mantuirea si demiterea preasuperatulu si preacticalosulu Despotu alu nostru care in putōrea arestatulu de patru ani abia se mai afla viu, carea ascultare preagratiōsa, pentru meritele si cauzele cele de mare insemnate in suplic'a acea inainte aduse, ar fi potutu urmā; in sa in acēst'a n'amu capatatu nici o repriviintia, nici respunsu dupa a nōstra dorintia.

Dar nōa ni jace in acēsta cea mai mare trebuintia, ba este ardiētōre pofta a intregi nōstre natiune, ca acelu Despotu alu nostru, ca cea mai de frunte capctonia a nōstra la acarui vointia poporulu serbescu care e dedatu cu moravurile, cu renduieile si cu gubernarea lui, sēu sta sēu cade, se fie repusu in cea d'anteiu a sa libertate. Dar mai vertosu recere lips'a in timpulu presinte, candu vrasmasiulu barbaru de nou organisadia puterile sale, ca nici candu mai nainte, adunandusi ostile sale in grab'a cea mai mare, ca se sfasie viētū nōstra cea resuffatōre. Timpulu acēst'a pretinde inainte de tōte a se stringe adunare comuna pentru de a face svatu cu dignitarii si capetenile nōstre precum bisericēsi, asia si laice, despre organisarea armatei, si ingrigirea trebuintieloru binefolositōre pentru sustinerea acelorū ostiri. Inca si despre acea ni se cade a ne consvatū, in ce chipu se atacamu si se impadecamu pre acelu vrasmasiu vicleanu si amagitoriu; in sa cātu de cu greu ar fi aceste a le pune in fapte, dēca capulu care fiindu taiatu, celelalte medulari au de a fi mōrte, cu arestarea sa pe mai indelungatu timpu va fi despartitu de noi; cāci abia alteineva, afora da Despotulu pōte mai bine si a judecā si a ordinā, in ce modru sē se scotia bineintocmit'a ōste din poporulu nostru carea sē se deprinda in tactic'a lovirei cu turcii si cu tatarii, carea altoru popore e necunoscuta; ce faptele si oemplele cum a atacatu ōstea serbēsa pana acum pre necredintiosii barbari, luminatu arata, ba si lumii intregi, suntu cunoscutu. Si acelasi Despotu alu nostru in person'a sa pe timpulu obsidiunei Vienei prin propriulu esemplu cu fapt'a a doveditu. Si in adeveru acelu prōgratiosu la inceputu amintitulu manifestu nu ar avea putere si tari'a sa in privintia manutinerii privilegiilor nōstre, dēca adeseori numitulu Despotu nu ni se va dimite din arestatulu celu de atāta timpu. Cāci dēca tōte celelalte puncte intarite si puternice au de a fi tienute neschimbatu, se cuvine mai virtosu punctulu alu 5-lea in aceste cuvinte: Dupa putere vomu pune tōta silintia ca ajutandu Ddieu, cu invingatōrele arme ale nōstre pre poporulu serbescu cātu mai curundu in locurile de locuintia ale lui inainte de acēst'a posedate, de nou organisate, se-lu potemu ērasi introduce, alungandu inapoi de acolo pre vrasmasiulu; si voimū ca poporulu serbescu statornicitu se petrēca sub propri'a gubernare si vechile sale privilegii, gratiosu concese dela Maiestatea Nōstra si in datinile sale se le pōta folosi s. c. l. asia dar in cātu mai vertosu se atinge de ocarmuirea si intocmirea propriei Capetenie a avē privintia, prin umare reducanduse si la Capulu dela care are organisarea, si indreptarea a se pune in fapta, se cuvine ca capulu acēl'a se fia liberu ēr nu restrinsu. Si dēca preste acceptare caus'a comunei bune norociri ar mai impededā eliberarea Despotulu din arestu, in astfelu de intemulare se lupta dreptatea si iubirea de dreptate pentru acēstu preasuperatu Despotu alu nostru; care se afla de patru ani in arestu, carui a victiui este tortura, si a muri mangaiere, — si striga, cā inaintea lui Ddieu si inaintea ōmeniloru i se face cea mai mare nedreptate si obida, cāci din veacu nu s'a auditu, ca cineva pentru simple si mintiunōse inchipuiri si suspitiuni, care de altmintrelea suntu oprite si prin judecat'a lui Ddieu, neascultatu si neintrebatu sē se arunce in temnitia si sē se retiena prin asia indelungata inchisōre intru calcarea cu pitioarele a judecatii celei drepte si spre despretiurea nōstra, precum si a patriei, mai aspru si mai restrinsu dēcātu unu facatoriu de reu publicu si comunu, care felu de ōmeni celu pucinu la timpu destinatu despre caus'a sa se cercā si aperarea li se admite; si dupa aflarea trebei sēu se condamna sēu se elibera. Pōte fi cā Despotulu la denuntiarile stangace ale cutarui reupoffitoriu se retiene, in sa unulu ca acēst'a pana acum publice nu s'a marturisitu nici ca acuzante, nici ca denuntiante.

Cātu de grea condemnare si tortura se face omulu, mai virtosu marinosu, care are sub gubernarea si inspectiunea sa asia multu si numerosu poporu, care e binefolositoriu republicei si intregi crestinatati si la infōrcerea acelei fōrte meritata, si cu atātu are de a i fi mai cu greu, dēca meritele, faptele lui cele eroice, neplācerile preste care a trecutū, dosadirile care le

a suferitu, întreprinderile care le a invinsu și cheltuielile care și cu lipsirea de avuția și a timporanei sustinerii, dar mai vortosu cu periclitarea vieții, osebitu cu ocașiunea atâtoru resbôie și loviri cu vrasmasii turci și tatari și de candu țiene acestu grozavu arestu și prin midilocirea serbiloru carii s'au incredințiatu lui, le a facutu, deca dicu tôte aceste merite nici într'o consideratiune nu se vedu a se luá. Cátu de primejdiosu este, desi vrednicu de lauda, a se luptá pentru mantuirea patriei și a întregi creștinatati cu juratii vrasmasi, deca eroicii luptatori dupa aceea, numai din desiarta suspitiune spre bunaplacerea vrasmasiloru, voindu a li fi deodata și binevoitori, in locu de respata și remuneratiune, cadiendu in disgratiá, fora de tóta revisiunea cauzei se arunca in prinsóre și se retienu in contra a totu dreptului și a dreptatii. Este acést'a și in contra regulei de judecata, carea dupa marturi'a lui Ulpianu asia suna: „Nime sè se osandésca pentru suspitiune, căci mai bine este a deslegá pre vinovatu, decátu a condamná pre celu nevinovatu. Si se cuvine a cere dovedi mai luminate decátu lumin'a de ameadu dar nenumai a inchipni delictu.“ Mai departe: ce lucru greu este cá, fiindu in angustime și arestu, de unde i este cu greu a se și desvinovati, nici sie svatu, nici altor'a póte dá ajutoriu, se silesce in sa a dá svatu și ajutoriu acelor'a carii au trebuintia ca și adeseori numitul Despotu alu nostru, dupa Maiestatea Vóstra refugiulu și mangaierea natiunei nóstre, care mai in tôte dilele adeseori pentru darea de svatu sufera dosadiri dela poporu macar de ar fi cu putintia, elu este gat'a pentru buna starea comuna și pentru iubittii sei asi pierde viétu'a și asi varsá sangele. Si noi preabucurosú poftimu pre acestu de multe ori numitú Despotu alu nostru, ca pre parintele patriei, dar mai virtosu ca pre una preonoratu Capu și indreptatoriu și dupa Maiestatea Vóstra mai bunu mangaioriu alu nostru a-lu vedé repusu in cea de mai nainte a sa libertate și sanetate; pentru acea curgemu și alergamu la Sacritissim'a Maiestate a Vóstra Cesaro Regeasca, ca la steu'a mantuirei nóstre cu aceste preaumilite rugaminte pentru bunulu a tóta creștinatatea, din adunculu inimei rugandune și cersindu, ca cu gratia se dispuneti și se renduiti revisiunea cauzei și se binevoiti cu milostivire ascultandu rugamintea nóstra a eliberá pre Despotulu nostru din arestulu celu atátu de intunecatú, gretiosu și de lungu timpu duratoriu; éra noi imprumutatu ca sub juramentu nou ne apromitemu cu întregulu nostru poporu cu tóta putintios'a silintia a alungá pre crudii vrajmasi, precum pre turci, asia și pre tatari, dupa puterea și tari'a nóstra, precum amu inceputu a face și pana la timpulu acest'a, si a remané depururea in buna credinția întregi și neclatiti, implinindu tôte cele bine trebuintiose grabnicu și cu cutediare.

(Finea va urmá.)

VARIETATI.

* (Carti nové.) In Brasiovu la domnii librari-editori Frank et Dresnandt a aparutu și se afla de vendiare „Cânturi de irodi la Nascerea Domnului împreuna cu câteva cânturi nationale“ carticica de cuprinsu interesantu pentru copii scolari. Pretiulu unui exemplariu este 20 cr. v. a. ori 40 bani (pentru Romani'a.)

□ Asupra conduitei preotului din Chertesiu, Alesandru Ghergariu, primiramu o corespundintia prea tragica, din carea pentru venerabilulu consistoriu estragemu numai atáta cá, acestu parinte ignorandu totu ce este santu, într'unu modu insultatoriu și cu mani sacrilege profanandu institutiunile dogmatice și canonice ale bisericeii, in orbi'a sufletului seu a ajunsu pana acolo, încátu, nici rusine de ómeni nici temere de Ddiu avendu, la serbatoru și alte ocașiuni tam'a santului niru o administréza poporului credintiosu prin invetiatoriulu ori cantorulu bisericescu. Inscenatoriulu unei fapte atátu de ingrozitorie, la care se revolta totu sentiulu creștinescu, trebuie negresitu se-si iee plat'a sa!

(f Necrologu.) Mihailu Popoviciu, fostulu bravu preotu din Ucurisiu dupa grele suferintie la 26 Noemv. st. v. in anul 56 alu vieții sale, s'a mutat din viétu'a acésta trecatoriá la cea vecinica. Fie-i tierin'a usóbra!

(f Necrologu) Georgie Chirilescu preotu in Kétegyháza in numele seu alu ficeloru sale Mina și Irina, — asia și a sócra sa Maria Astrisu, veduvita Nicolau Illoviu, — a tatane seu Petru Chirilescu, — cumnateloru sale Maria Illoviu maritata Rosvanu, Anna Illoviu maritata Popoviciu, Elena Illoviu, — fratelui seu Iuliu Chirilescu, și soci'a Gisela Habinay, Maria Chirilescu maritata Serbu, — cumnatiloru sei Georgie Rosvanu, Alessiu Popoviciu și Gerasim Serbu cu profunda intristare și dorere face cunoscutu cumca iubit'a sa sócie, — respective

mama, fia, nora, sora și afina. Rozalia Chirilescu nascuta Illoviu in 18/3 decembre 1874. deminétia la 9 1/2 óre in etatea vieții 34 și a casatoriei 11 ani dupa unu morbu greu de 14 zile a repausatu. Fie-i tierin'a usóbra!!

CONCURSU

1

Pentru statiunea invetiatorésca din Buntesci pana acumu numai interimalu deplinita, din cerculu Beiusiului inspectoratulu Buntesci.

Emolumintele sunt: 84 fl. v. a. 8 cubule bucate, 4 grán 4 cucurudiu, 8 orgii lemne, 5/8 cubule fasole, unu fuioru și una legatura fenu dela tóta cas'a.

Doritorii de a fi alesi au asi trimite recursele lorú bine instruate, și adresate comitetului parochialu in Buntesci pana in 15 Decembre st. v. a. c. candu va fi și alegerea.

Buntesci 27 Noemvre 1874.

Comitetulu parochialu,

Cuscirea mea Ioane Papp insp.

CONCURSU

2

Pentru indeplinirea vacantei parochii din opidulu Cilu protopresbiteratulu Buteniloru.

Emolumintele anuale sunt: un'a sesiune pamentu din care jumetate, sub decursulu anului 1875 ilu va folosi veduv'a preoteasa. — Cuartiru liberu cu gradina, câte una mesura cucurudiu sfarmatu dela 140 numere de case, și stolele indatinat.

Doritorii de a ocupá acésta parochia suntú avisati recursurile provédute cu tôte documintele prescise in statutulu organicu adresate comitetului parochialu ale trimite subscrisului in Almasiu posta ultima All-Cill — pana in 22 Decembre a. c. in care di va fi și alegerea.

Datu in opidulu Cilu 20 Novembre 1874.

Comitetulu parochialu

In contielegere cu mine Ioanu Groz'a protopresbiterulu Halmagiului și adm. inter. Buteniloru.

CONCURSU

2

Se deschide de nou pentru statiunea invetiatorésca din Campani.

Emolumintele sunt:

Salariu anualu 105 fl. v. a. 12. cubule de bucate, 12 stanjeni de lemne și veniturile cantorale. —

Competintii au a-si trimite recursurile lorú cu documintele necesarie adresate comitetului parochialu pana in 26 Decemvre, a. c. st. v. candu va fi și alegerea—subscrisului.

Baiti'a (Rézbánya) 26. Novembre, 1874.

Din incredințierea comitetului paroch. Nicolau Popoviciu insp. cerc. de scóle

CONCURSU

2

pre statiune invetiatorésca rom. ort. conf. din Zimbru inspectoratulu Iosasiului cu carea sunt impreunate urmatóriele emuluminte, și anume: In numerariu 157. fl. 50. cr. v. a. 5. cubule de grau: 5. de cucurudiu 12° de lemne din cari are a se incaldí și scól'a; cortelu liberu cu gradina de legume. —

Doritorii de a ocupá acestu postu, suntú avisati a-si instrui recursele lorú cu documentele recerute in sensulu Statutulu organicu; apoi intitulate catra comitetulu parochialu, ale adresá concernintelui inspectoru scolaru cercuale in Iosasielu ultim'a posta Gurahoncz, — pana in 29 Decembre st. v. a. c. in care di va fi și alegerea, — avendu respectivii aspiranti in acestu restimpu a se presentá la sant'a biserica, spre a-si demustrá desteritatea in cantari si tipicu. —

Zimbru la 19 Novembre 1874

Comitetulu parochialu:

In contielegere cu mine, Ioane Muntánu Insp. scol. cerc.